

значення тривалості кожного елемента, а для побудови трапецієподібної функції належності – мінімальне, максимальне значення і межі ентропійного інтервалу для середнього [2].

Застосовуючи існуючі методи виконання алгебраїчних операцій над нечіткими числами, можна отримати нечітке значення норми виробітку, у межах якого фактичний виробіток за робочу зміну можна вважати задовільним. А норми часу та чисельності з відхиленнями та витрати на виробництво відповідно до цих норм є саме тією нормативною базою, яку необхідно створювати на підприємствах. Крім того, в умовах ринкових відносин характеристики часу з можливими відхиленнями стають основою управління якістю продукції, а удосконалення існуючих методів і моделей у нормуванні праці шляхом включення до опису параметрів трудових процесів нечіткої складової є перспективним напрямом подальших досліджень.

Література

1. Козлитинова И. А. Основные направления совершенствования нормирования труда в Республике Беларусь [Электронный ресурс] / И. А. Козлитинова. – Республика Беларусь : Исполнительный комитет СНГ, 1999-2007. – Режим доступа до журн. : <http://www.cis.minsk.by>

2. Горбатюк Е. В. Экономико-математические модели в нормировании труда : [монография] / Т. П. Завгородняя, Е. В. Горбатюк. – Хмельницкий : НВП «Еврика» ТОВ, 2001. – 212 с.

3. Алтунин А. Е. Модели и алгоритмы принятия решений в нечетких условиях : монография / А. Е. Алтунин, М. В. Семухин. – Тюмень : Издательство Тюменского государственного университета, 2000. – 352 с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ПІДПРИЄМСТВА»

Корольов О. Л. к.е.н.; Похілько О. М.

Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського

Питаннями використання інформаційних систем на підприємствах та економічних результатів їх функціонування займаються багато закордонних та вітчизняних вчених, зокрема: Глушков В.М. [1,2], Мельник Л.Г., Ильяшенко С.Н., Касьяненко В.А. [3], Береза А.М. [4], Смирновій В.В. [5], Бандоріной Л.М. [6], Ткачук М.В. [7], Оліфіров О.В. [8] та інші. Однак, основною проблемою сучасних підходів є те, що в визначеннях інформаційних систем підприємств, які мають свої особливості, не достатньо розкрита роль людини у функціонуванні інформаційних систем та впливу людини (соціального фактору) на економічні результати.

З моменту зародження самих ІС і в процесі їхнього розвитку вітчизняні вчені приділяли увагу питанню самого поняття й сутності ІС. Ще на зорі

розвитку ІС видатним вітчизняним ученим Глушковим В.М. були сформульовані принципи, на основі яких повинні створюватися й функціонувати ІС [1]. До цих принципів відносяться: 1. Принцип нових завдань. 2. Принцип системного підходу. 3. Принцип першого керівника. 4. Принцип максимально розумної типізації проектних рішень. 5. Принцип безперервного розвитку системи. 6. Принцип мінімізації введення-виводу інформації.

При цьому Глушков дає таке визначення ІС: «ІС — це системи по переробці інформації» [2]. Це загальне визначення, що розкривається тільки в спільному розгляді принципів побудови й використання ІС. Однак розвиток ІС і ІТ викликало виділення окремих видів інформації, розкрило різноманіття й багатогранність інформації як явища. Це у свою чергу визначило нові сфери застосування ІС, нові завдання, які можуть вирішуватися за допомогою ІС, що змусило до пошуку нових підходів до визначення ІС.

Так, на думку авторів [3, с. 189], «під комп'ютерною інформаційною системою розуміється апаратно-програмний комплекс, призначений для нагромадження, зберігання, передачі, оперативного пошуку, переробки й аналізу інформації з видачею результатів у доступній для людини формі або у вигляді керуючих впливів машинам і механізмам». При цьому сама «ІС — це організаційно впорядкована, об'єднана в систему сукупність інформаційних активів, технічних засобів і людей, призначені для збору, нагромадження, пошуку, обробки, зберігання й передачі інформації» [3, с. 352-353].

Як видно з вищенаведених визначень ІС представляється сукупністю трьох елементів: інформаційної бази, технічних засобів і людей. При цьому керуючою основою виступає комп'ютерна ІС, що є апаратно-програмним комплексом. Таким чином, при такому підході роль людини як частини ІС зростає, оскільки менеджери звільняються «від виконання рутинних робіт і забезпечуються можливістю зосередити свою увагу на рішеннях принципових проблем» [3, с. 189-190].

Берега А.М. розглядає економічні ІС і також вказує на визначальну роль людини в ІС, даючи таке визначення ІС: «Економічні інформаційні системи — це людино-машинні системи, які збирають, нагромаджують, зберігають, обробляють і видають за запитом чи замовленням інформацію у вигляді даних і знань, необхідних для керування економічним об'єктом» [4, с. 7]. Наукові дослідження в галузі використання ІС і ІТ останнім часом спрямовані в такі напрямки як аналіз інформаційного забезпечення ІС, рішення завдань оцінки ефективності інформаційно-інтелектуальних технологій, а також питанням управління ІС як допоміжним бізнес-процесом.

Як видно з розглянутих результатів досліджень, все більша увага приділяється питанням взаємодії ІС із підрозділами підприємства, що здійснюється через безпосередніх менеджерів. Іншими словами можна сказати, що в цей час важливим об'єктом дослідження є соціальний вплив ІС на менеджерів підприємства й економічні наслідки такого впливу. Це дозволяє розглядати ІС як техніко-соціально-економічну підсистему економічного

об'єкту. При такому розгляді ІС виступає «дзеркалом», у якому відбивається вся діяльність підприємства як соціально-економічної системи у формі інформаційних потоків.

Література

1. Глушков В.М. Индустрия переработки информации / В.М. Глушков // Коммунист. — 1977. — № 12. — С. 42-50.

2. Глушков В.М. Основы экономики и организации машинной информатики / В.М. Глушков, Ю.М. Каныгин. — К.: ИК АН УССР, 1981. — 64 с.

3. Мельник Л.Г. Экономика информации и информационные системы предприятия: учебн. пособ. / Мельник Л.Г., Ильяшенко С.Н., Касьяненко В.А. — Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004. — 400 с.

4. Береза А.М. Основи створення інформаційних систем : навч. посібник / А.М. Береза. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2001. — 214 с.

СТОХАСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Скрипниченко В. В.

Інститут економіки та прогнозування НАН України, м. Київ

Історичний досвід та економічні реалії довели, що страхування є потужним фактором позитивного впливу на економіку. Аграрна сфера є однією із найризикових господарських діяльностей і страхування в цій галузі є важливим і найбільш поширеним способом уникнення ризиків або мінімізації їх прояву. Страхування може допомогти оптимізувати структуру витрат, спрямованих на запобігання або швидке усунення наслідків стихійних лих, які перешкоджають сільськогосподарській діяльності. Правильне визначення суми оцінки ризику є істотною у страховій практиці, тому що вона визначає необхідний страховий фонд і можливість відшкодування збитків, особливо у несприятливі (неврожайні) роки.

Концепція сільськогосподарського страхування є відносно новою на українському аграрному ринку і побудова стохастичної моделі з урахуванням інтересів страхувальників є надзвичайно актуальною.

Для правильної оцінки ризиків необхідна розробка належного покриття цих ризиків, тобто премії, які регулярні навіть у несприятливі сільськогосподарські роки. Особливостями страхування аграрних ризиків в Україні є: висока ступінь уразливості агробізнесу на екологічні ризики; - низькі суми власного капіталу і низька ємність кредитного господарства та неможливість для покриття втрат сільського господарства у неврожайні роки, що були в результаті стихійних лих, практична відсутність державної дотації для страховиків; значна макроекономічна нестабільності, наприклад, різкі